

ամենատարախ. որբազան Գարբաբոյ ին բարեգոթ թ
ինամբը, որ կրկնելնն առատողէս մայրաբա
զաքին բոլոր Գարբաբոյնեքը առհասարակ :

Յիշեալ հարցարնեութիւնը սխեղնն առաջ,
հանդէպին վերաբերեալ պատուական ատենարտ
նութիւնը մը կարգացուեցաւ, որնոր Սուրբ Ներ
սխեան դպրոցին պատուեմն դատարանն շորա
դրած էր :

ԵՂԻՍԻՍՈՒ

Սահմանագրիւ, 4 փետրվարի :

Բարձրագատիւ Փոխարքայն, հուշատի յուրեր
բնդ ունեղնն ետքը թէ Գարբաբոյ բոլորովնն դադ
րած է չիճաղն մէջ, ճամբայ երաւ Վերի Վրիպ
տար երթալու՝ ընկերութեամբ բանի մը պաշտ
նատարաց և Պէրճիպայի ու Յոնատանի հիւպ
տասաց, այսինքն մասին Զիւնիպայն և Թասիպայն,
Հասարակորէն շարժուիլ, թէ երկար ժամանակ
տեւէ Նորին Տարբութեան ճանապարհորդու
թիւնը, ըստ որում եղանակը շատ յառաջացեալ
է և հարստային հողմերը արդէն սխեան փչելու :

Կառավարութիւնը ճանաչողով ըստ հասարակ
կութեանը թէ յիսուն օրէն ետքը դերիներուն
առատութիւնը սրբ էրուած է բոլորովնն, և գերի
ները ազատ սխեան ըլլան իրենց անբերուն բով մաս
լու, թէ թէ կուղնն, կամ ուրիշ տեղ երթալու :
Եւս պատճառաւ գերիներուն գինը հարստին
60 փոք իննն մէկէն իննն, բայց և ոչնչէս մէկ
գերի մնալ չառնող չի գաւ :

Բարձրագատիւ փոխարքայն հրամանաւ Վրիպ
տան նուհանդին մէջ գտնուած բոլոր Գարբաբոյ
աշխարհահամարը պիտի ըլլայ մնու օրերս :

այլ ոչ լաւերս որք տեսին,
դարձի ընդ կրակն և անդէն
ի հեռու ատ փարջ կարմրողէս
ի փրչաց մէջ դիակցի . . .
ժամտայ առ նա վարդիկ մի :

Այլ իննգութեամբ ակն զով,
բիտեայ ի սրտիս ժողովրդով,
այլ այն աւանդ . . . ոչ երկար
զիս զօրացոյց հեշտութեամբ . . .
չե կարկառեալ զձեռն իմ
տող նորս փշածին . . .
ահա այն շէր, շէր այն փարջ . . .
խորեցոյ ընդ նորին գեմս զուարթ :

Թուեալ յինն իննգութիւն,
և եթող զիս երկրուն :
Դարձեալ ի Յոյնն ապաստան,
թողեալ զխորդն օտութեան,
մատեայ յառաջ և կրկին
գնայի գհետըս առաջին :
Հանկարծ հողմուք և անձրև,
անկը մթամած անտրև
զերեա ուղոյս պատեցին . . .
վարդ հողմակած երկրուն
կայր խաղաղիկ ի յանհուն
դաշտ միգամած և մթին :

ՄԻՆԻՄԵՆԿ

Սերմնի, 10 փետրվարի :

Ես միկի ընդհանուր դարապետ փեմեախալ
Տարազօր Վիսու փոշուն մէկ կրկու օր Վերանի
մնալնն ետքը, ասուաւ Վին ուրբովս առաւտուն
ճամբայ երաւ իւր պաշտօնին երթալու : Վարա
քիս կառավարից և երեւի ստճիկերը նմանա
պէս Նորարայի տեղա թեանց հիւպատոսները այ
ցելութեան գացին Նորին Վսեմութեանը որ
զանմեղն ալ շնորհակարութեամբ ընդունեց :

Վարդից տեղութեան Վոլա՛ անունն սրիբր
անցած երկու շաբթի օր հասաւ մեր նաւահան
գիտար Եանատանին գարով, և բանի մը ժամ մը
նարէն և օր կրկին ճամբայ երաւ :

Վարդիս այրած ակնաւնոյ շնութիւնը կար
գաղբերու համար կաստանդուարիսն և կող ճար
տարապետը մեծ փութով կոշտած իւր դժուար
պաշտներ ի գործ դնելու :

Սերմնիկի կուսակալ փեմեախալ Վարաբօփ
ուն իւր պարտքը հրա իրելով բոլոր հիւպատոս
ները, իմոց տուաւ անոնց, թէ Բարձրագոյն
Դրան հրամանաւ Սերմնիկի նահանգէն արմը
սիբ գուրս պիտի չէլլէ այսուհետև :

ԵՐՏՆԵՒԵ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՆԻՒԵԸ

ԼՆՈՐԵՐ, 14 փետրվարի :

Սերմնիկի գրքին անուսնութեանը պատ
ճառաւ ԼՆԵՂԻՍՈՒ և Վարդից կառավարութեանց
մէջ պատահած ջրոտ թիւնը կը շարժանակուի
միջո, և օրողոյց մէկ մասը դիտես թէ խորհրդով
կոշտանին այլ աւելի թուաւ օրելու այս դժուար
ինդիքը քանարան մեկնութիւններ տարով անոյ
փոյց, այսու ամենայնիւ ԼՆԵՂԻՍՈՒ յարգարանին
խահեմ անմիջը առ անց, երկար ու շարժութիւն

Լժքը դարձեալ տուածապէս,
ընտին իրով զատարիս,
բարեայ զիս հարձ կատուով,
բարեցին և ջարդը երկար,
անկու թշուաւքն անկ
անկու այն վարդն ի հեղին :

Մղին զիս հողմն և ջար
արտաքս ուղոյն իմ մարտը,
խկ ևս միայն ի Յոյս յեց,
անշարժ կարեալ յատարիս,
գրնաւ աչեռս վարդին սուտ
նշմարի ի հեռու տո :

Մինչ այս մինչ այն և անձ
գիմեայ առ նա անն ապուն,
չամբռեալ մտք զանձն ինկեց
ի հեղհեղ անդ, յարդ և մեծ,
յախ շտակել զխորդն արտ
իւրև արանձն ինչ անդ ի սու,
ԼՆԵՂԻՍՈՒ փութալուս անկել զայն,
զերկանին ևս յաղին իցն,
փոքեալ հեղին բնաշու նչ
ընկեց, գոչցեա մերձ ի շունչ . . . :

Տեղի զիսա ևս յայնժամ,
ո՛հ գտնուցից անտարան,
անտին այք իմ զթշու առն

ընեալ ոյս գործին, բոլորովնն գրադան ԼՆԵՂԻՍՈՒ
ապի ջաւակի միճակին գրայոք, և անոյ աղար կոչ
խտոնն ըստ կարի նարատանաւոյց բնորո անոնց
ստիպի իրճութեանը :

Կառավարութեան մինչև շարժը բրած մեծ
մեծ օգնութիւններէն ի պատ, ազգային երեւոյ
խանց Ժողովը որոշեց, որ ութ միլիոն Վրա
սթերլինգ, այսինքն գրեթէ 840 միլիոն դոլար
փոխ առնուի Վրանտարաց կարտա թիւեր թէ
թիւընեալ համար :

Սերմնիկի Վրանտարի կառուից պաշտանատար
հասարակաց խորհրդարանին մէջ ներկայացոյց
տեղա թեան և կառուից տարեկան հաշիւները, ո
րոց համեմատ այս տարուան և կառու տրեկերի թէ
62,66,000 ինտ սթերլինգ պիտի հասնի, իսկ առ
թեկան մարքը 31,377,000 ինտ սթերլինգ չափ ըլլա
լու է, բայց ոյս գումարին մէջ չեն Վրանտա
րաց ոչնտութեան համար եղած արտաքոյ կարգ
ծախքը, որ մինչև նոր հնձոյն ժամանակը ընդ
ամենը 10 միլիոն ինտ սթերլինգ պիտի հասնի :

ԳՆՂԻՒԸ

Փոքի, 16 փետրվարի :

Վրանտարի արտաքու թեան պատճառաւ Վրա
ղիւ բանիկի նահանգաց մէջ պատահած անկար
գութ լինելը դադրեցան, քանզի օրդէն բաւ
կան յորեն և ուրիշ տեսակ արժուիք անէն կողմ
հասնելով, անոնց գիները շատ իննն, փառն արց
հանդատութեանը և բարեկարգութեանը անմիջ
պէս նորոգեցան անէն անդ կառավարութեան ին
հեմ և խնամաւ ընթացում :

Վարդից խորհրդարանը որոշեց թէ միջ մ
ճամեմ շագնարմ նաւեր պարտատուին ջրմ
կող փոճաւակներ նաւերը բաշխու համար այ
ճամբայերէն, ուր անդ շատ անգամ ոյս նաւերը
կորստաւարին երկար ժամանակ ապաւնու հո

որ յաւարեկ օղեսարաւ,
անդ ընկղմը . . .
Յայնժամ կրկին Յար թիւան,
զուարթ գինը դոյնդոյն
թուրջ առեալ շատակի
եկաց մրտացս առաջի :
«Օ՛ն ուղեւոր, ո՛ն արի՛
ահա յեղ արդ երանի՛,
գերմար, ոչ ևս փաշտ լարդին
զերդ նեղ սղեն ի յաղին,
պի՛նդ կայ ահա ընդքեզ դամ՛
առ իս գուէր բաղցրաման :»
Ի թեւս նորս միւսանդամ՛
յեցեալ կրկին սհա՛ գնամ :

Չիք փարդ, որոյ փուշ չիցի կեց,
Չիք բերկրութիւն, յար չի կրկին :

ԼԵՂՈՒԵՒԵՏ

Օամենեցուն յիւրն ի դըւրի
ունի պեղուս հաւաքեալ,
Բարեբնեան է աշտարակ,
իւր այն գրի ի բարձրացեալ :

Վո յարդարապէս վերադառնալ Վրացի Վրացի
բազմաթիւ լիազորութիւն ի միջոցնս :

Ի վերջոյ հետեւ արտաշապահի լինելով
յոտարութեան հետի յարդէ իննէ , ոչ սակաւ
միջոցաբար թիւն էր ինն ընթերցելով անցուցաւ
նէլ դաւաբար իմ : Վրաց տւանգ , զի նորանոր
լուսնի գոյր , եթէ ոչ սրտամուտ թիւնն նախնեաց ,
որ թէն քաղցր , սակայն ամենայն ինչ անցեալ ,
եւ ըստ առաւին թէ , ունէաք , բայց ոչ թէ ու
նիւն , եւ հայելով յարդ արկնս , (ընդ որս աստ կէ
նակցի յամենայն ժամու) սրբաբանս նորա
նոր յարս ի լիազորութեաց ի բեռնեաց , զայժմեան
կացութիւնս զանազան ազգաց , զարթաւս թիւ
նըս բազմապատկարարութեաց , եւ երբեմն զվի
ճակ ազգի եւ հարկնեաց ինոց , ոչ , զխորդ ի
խորոց սրտէ հոգոց հանկի ի բերս , եւ երկամիկ
համարէի զնսա . քսիցի թէն . ի միևնայն քաղաքի
բնակեալ , բայց նորս ունէին զուրս ամենայն
ազանց , նաև ազգի եւ հարկնեաց ինոց , ի սրհէի
ի մտի իմում , թէ արդեւր եղիցի ժամանակ ,
զի եւ սիրելի ազգ իմ ունիցի յոտարութիւն ոյս
պիսի իմաստութեամբ ճարտարութեան , եւ ճաղկելոյ
ի գանազան արուեստս . զոր ըսեալ իմ , թէ ե
ի հեռուս կարող լինէի միջոցաբար , եւ սերտաւ
նալ ի հոգի : Մինչ արտաբնակ մտաբերէի , յան
կարծ ընկաւ ի բարեկամս իննէ զթերթ մի Վրաց
լուսնի Վրացիական , եւ զոր բերկրութիւնն զգացի
արդեւր յանձին իմում . անհնար է ինն որսու
մէլ . զայս միայն ատեմ , զի ընդ նոյն Վրացուսաց
եկեալ էին եւ քանի մի հասարակարարութեան զմ
իման զարծոց ինոց , զայն ամենայն թափ եւ փա
րագանոց ընթերցայ զՎրացիական , եւ փառս մտ
տայի բարձրելոյն , զի արժանի արար զիս տեսա
նէլ զյառաջող ինն թիւն սիրելի ազգի իմ : Եւ
Առտի աս անց ժամանակ կորուսանելոյ զբեցի ի
կարկամաւ աս յարդէի բարեկամս իմ , զի ստ
բազրեոցի յանուն իմ փան միոյ օրինակի , յու
զարկելով յիս զայն շարունակարար . եւ այսու ո
րինակաւ յստեանս ժամ կարգար ի նմա զայս բո
զանազան ազգաց եւ աշխարհաց , երբեմն եւ որսու
ն աշխարհի բարեկամաց ինոց զայնովի , զորս
տաջապոյն ընթացս իբրև 18 ամեայ փութապի
լ ի նպանէ :

Նոյն տւանգ , երբ եհաս ինն նոյն թերթն սևա
նն , որ զհրկիցութիւնն Վրացիական արտաբնակ
թերթ , թէ զոր ցաւ զգացի ընդ ոյս զթերթ
թիւն , թողում ազգասիրութեան ձերբում
իսբերել , Վրաց զի նչ օգուտ ասեալ ըսն
սին արտիլ եւ ջաւիլ , միայն որսու է ջանալ
եւսս բերել զփոխարէնն կորուսելոյն , կամ
ուել եւս . եթէ հնար ինչ իցե :

Նա որսոյնեակ ոչ կարէի սցալ կերպիւ փո
րինել զբերկրութիւնն , զոր փայլէի Վրաց
ու Վրացիական , սարս համարեցի ինն յուսալ
սու յանն զանն իմ ի ժամանակի ճարտարու
ան ձերս մ' սա . ի ճառարեւ . ուստի յարդ
ան թաղթ մի շինելով ասարեցի յերիս տեղիս
զբնակ , որս սրբաբանս բնակիցք ոչ իննայն
ն զուրս ի բեռնեաց , սարկնն ի Վրացիական եւ
Ջակարս նորս , ի Վրացիական եւ ի շրջակայնս
եւ ի Վրացիական . որս հոյսոց ի բնակիցք սա
յոյժ լինելով , յառաջ մասուցի սա անգի

այցի բարեկամս սեանս զյարդարական թաղթն
ինդրելով ի նպանէ զի ստարագրեցին . որս
անուանին նշանակեալ են ի նմա : Վրաց զյարդ
բակնն թաղթն զայն ընդ ճարտարագիտական
զբանց ասարեցի ի կարկամաւ աս արտաբնակ
Յովհաննէս արար , սրբ անկիցութեան հասարակեան ձեզ
գոյն , զոր իննգրեմ ընկալէք իբրև գաղտնի
իմն նուէր , բաժանելով որսեւ յիշեալ է , մասն
կարտաբնակ ազգիս . եւ մասն ի նորստարարութի
Վրացիական Վրացիական :

Ի վերջոյ բարեկամս թաղթն զի Տեր իննն ի թի
կունս հոտի ձեռք ի յուստարեւ զարդ մեր մեամ ,
ի Վրացիական , ի 20 Մարտի 1846

Հասարակ բարեկամ ձեր .
Վրացիական Վրացիական :

Վրացիական փառս ոյսպիսի եւ արքունի բարս քոր
ճառանց վերադառնալ վե՛րս մտախոյ Տասնեան Յո
հաննէս ամիրան փարսպոյի 25 ին երկրչարթի ա
ռաւօտանս քարտիկան շալե՛նաւով Վրացիական
Առասանդնու պոլսեան քաղաք , եւ երկու ժամի շալ
մեալն կտրք կրկին շարունակեց ի բ ճանապար
հորդութիւնը Վրացիական երկաթու համար . ուսկից
ըստ հրահանգն եւ ի հաշիւ Օսմանեան կառավար
ութեանը զանազան պարտքներ եւ մեքենաներ
ճախու պիտի աւանտ , եւ սրբիչ նորանոր կարգա
դրութիւններ ի գործ պիտի դնէ արքունական
գործատանց հարկաւորութեանը համար :

Վ սեմախով Տասնեան Յոհաննէս ամիրային
ընկերակից էին իւր երկու աղտագործ որսիքք
ուսու մեալան Յարս թիւն Վարդգիս աղտան , Վր
լիգորիկ Միհրան աղտան , եւ մօտի Յրէկոսի :

Առասանդնու պոլսեան մեքենան յառաջ , մե
ճառագործ Տասնեան Յոհաննէս ամիրան եւ իւր
երկու որսիքք յարգամե՛ծար Վրացիական Վրացիական
եւ Վերսնս կարողարան արտաբնակ անհնար Վրացիական
Վ հասարակութեանը ներկայանալու . որ մտախոյ
սիրական ուսով ընդ սեւեց զաննք , ու երկու ժա
մանակի ճարտարագիտական Յոհաննէս ամիրային հետեւ ի բ
արտաբնակ վերսբերելով գործոց վարչոյք : Օրս
ստախոյ Վրացիական հրահանգն Օսմանեան
երկրայործութեան փորձի համար հաստատուած
արքունական արտաբնակ կառավարութիւնը Վրաց
թիւ Վրացիական օրսին յանձնուեցաւ . եւ երկու թի
ձուրարանին կառավարութիւնն ուլ Վերսնս Վրաց
րով աղտան . իսկ ըզոր արքունական գործատանց
ընդհանուր փրատակարարութիւնը մե՛ծարտախոյ Տաս
նեան Վորս ամիրային յանձնուեցաւ , մինչև վե
մախոյ Տասնեան Յոհաննէս ամիրային Վրացիական
ինն զասնոցք :

Վ Յարգամե՛ծար Վրացիական Յովհաննէս ամիրային Վր
պոլսեան ամիրային անուանի շինած նորատար քարք
ոյս սրբն ձեռք բերիս հասաւ . որսն օրստակա
րութեան վրայ աւելորդ համարելով երկրորդն
խօտիլ , թախտանաճոց կը յարդարեմ մե՛ծարսու
գործութեան հետեւ հոյսոցի արհեստարար
ները , որսկտիս շարքութեանը կարգար լիշ
եալ արտաբնակ քարքք . (որ ամենայն զիւրիմա
նալ ըզորս համար աշխարհարար եւ իստարարս
ձալ գրուած է) անոր օր աստիկ իրատակելը ի գործ
գնեն ըստ ամենայն մասն որսկ երկրայոր թիւն
չից , թէ իրենց լիազորութիւնը կրկնապատկարար ըրոյ
Վրացիական Վրացիական մե՛ծար քարք սրբն նախ թիւն

անկելուն եւ աճեցնելուն զիւրին ճարտան
երկրորդ շերտ հանելուն եւ սնուցանելուն որս
նաւոր կերպք , երբեք մե՛ծար քարք փոյս
հարկաւոր կամ զիսկ լիքնեքք : Վրաց երկր
մեքենաբերելով զիսկ լիքնեքք համար զճարտար
տակ ձեւեր ալ զբուսած են յիշեալ զարթն մե՛ծ
ի գի բու թիւն արհեստարար ընթերցարոց :

Վ սեմախով Վրացիական զի շերթ , կէս զիշե
գրեթէ մէկ ու կէս ժամ անցած Վրացիական
թեան ստախով շինում մը զգացիր . որ անկից
պէս երկրորդեցաւ . բայց թիւն շինու մալ մը
Վրացիական սրտաւ կը արտաբնակ ճարտար
նէր . թէ կերպ կերպ զօգու թիւններ անարտա
նէր քարքիս մե՛ծ : Վրաց շարթաւան ի վեր գը
ղեր մեկ իստակ մը մասն փո անկոյ թաղ
ուսկից 20100 զուրս շե շալ գրում վրացիական , երկու
տակն մասն , որսն զանազան կահարարութեան
զորսն , ճարտարք Վրացիական հրատարակելու
մաս ուրիշ իստակ մե՛ծ ըստ թային , բայց յու
րեր աղարար մեքենան արհեստարար նոյն մե՛ծ
անկից անցնելով , զորքը թաղ սու ինն փոխա
տակն բան մը վերցնելու , վերջապէս երկու
շարթի գիշերը Մաստախովանն զ ուրս զ երկու
մը իստակ թ բանալով 7-8000 զուրս շե աղտան
գործան :

Հասարակութեանը իրատակ մե՛ծ անհնար
տարթեան մե՛ծ է այսպիսի շարտարծութեան
անցնող հասարակութեանը համար :

Առասանդնու պոլսեան կը գրեն , թէ կոյսբ
կան հրոսարտակալ հետեւեալ փոխաւոր թիւնն
ըր ի պարս գրուէր են :

Վ արտաբնակ կառավար Վրացիական փոյս
Առասանդնու պոլսեան զանազան կառավար
թեան վերադառնալ անուանելու :

Վրացիական կառավար Վրացիական փոյս
րտաբնակ կառավար կարգեցաւ :

Վ զոյս անգրակ Վրացիական Վրացիական
ան Վրացիական կառավար Վրացիական Վրացիական
զիս թեան ստախովան :

Վ յարքիս անգրակ Վրացիական Վրացիական
զինուորական կառավար Վրացիական Վրացիական
թեան ստախովան , փոխաւոր Վրացիական

Վրացիական Վրացիական Վրացիական
երկու Վրացիական քարք անուանելու Վրացիական
նէրս անն անկելուն զոյսեր բանալ ու զիւր
ստիցն սան օրինակ եւ սնուր աղտանը թեան
թալ սիրեր են պոլսալ , գոյերը այն ժամանակ
գործան մեկ երկու արտաբնակ արտաբնակ
խեր են , բայց զճարտարար գնտակին մե՛ծ
գոնեն անցնելով սան օրինակ ճարտար Վրացիական
վրացիական եւ թիւ պէս հարկաւոր միջոցիկը ի
գործ գրուեցան գոյերը բուսելու համար . այսու
ամենայն ժամ յուսար որ ձեւք անցին :

Վրացիական երկու Վրացիական Վրացիական
պարս քառն Հասարակ Վրացիական Վրացիական
խոհեմ եւ մարտարարան ընթացի ըր մե՛ծ յար
գութիւն ստացած էր . եւ գրեթէ ամենայն
թիւ կըստ էր իւր բարեկործար թեանը , անցած
շարթու յանկարծահաս մահաւանք բանի մը մե՛ծ
մե՛ծ մե՛ծ սեւաւ , մե՛ծ սուրի եւ արտաբնակ մե՛ծ
ձեղ լով իւր բարեկամս բարեկամս ըր :

Ի ՏԻՄԱԲԱՆԻ ԱՐԵԱԼՈՒՍՈՅ ԱՐԵԱՆԵՏ ԵՎ